

PORTFOLIO DAS LÍNGUAS

OFICIOS TRADICIONAIS EN CULLEREDO

CEIP RÍA DO BURGO

3º CICLO DE E.P.

NIVEL 5º DE E.P.

CURSO ACADÉMICO 2010-2011

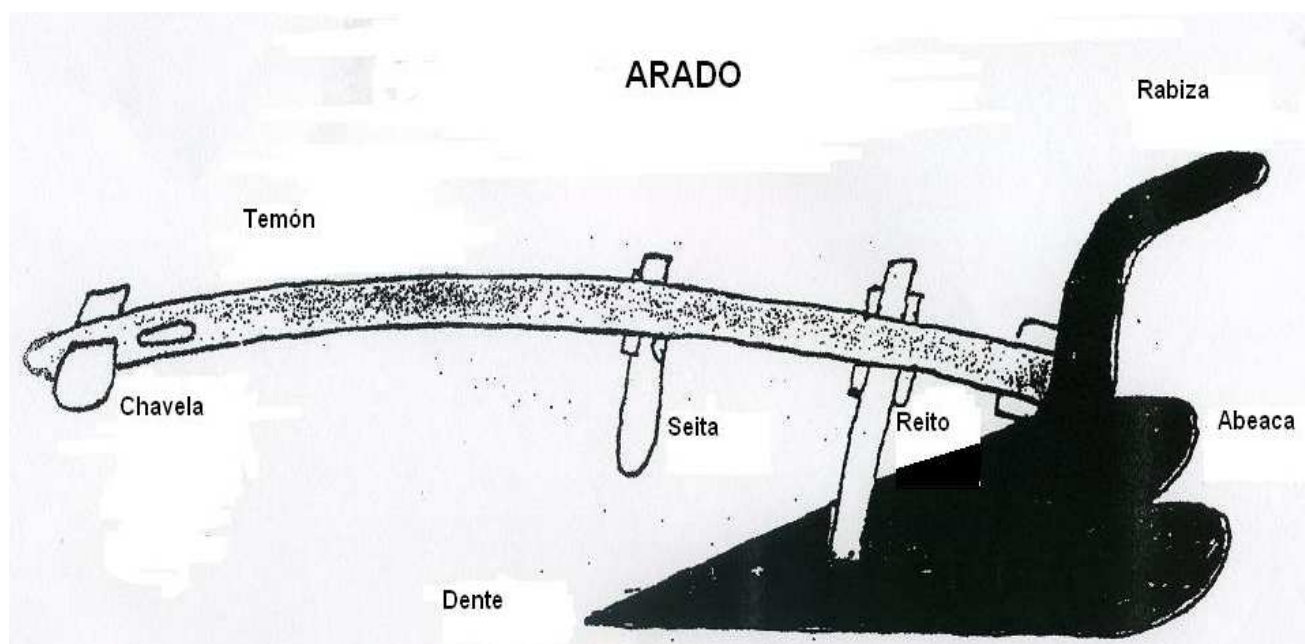
CARPINTEIROS

Facían e arranxaban os apeiros de labranza: arados, carros, caínzo..., amañaban e facían hórreos de madeira.

Para a casa facían: portas, fiestras, bancos...

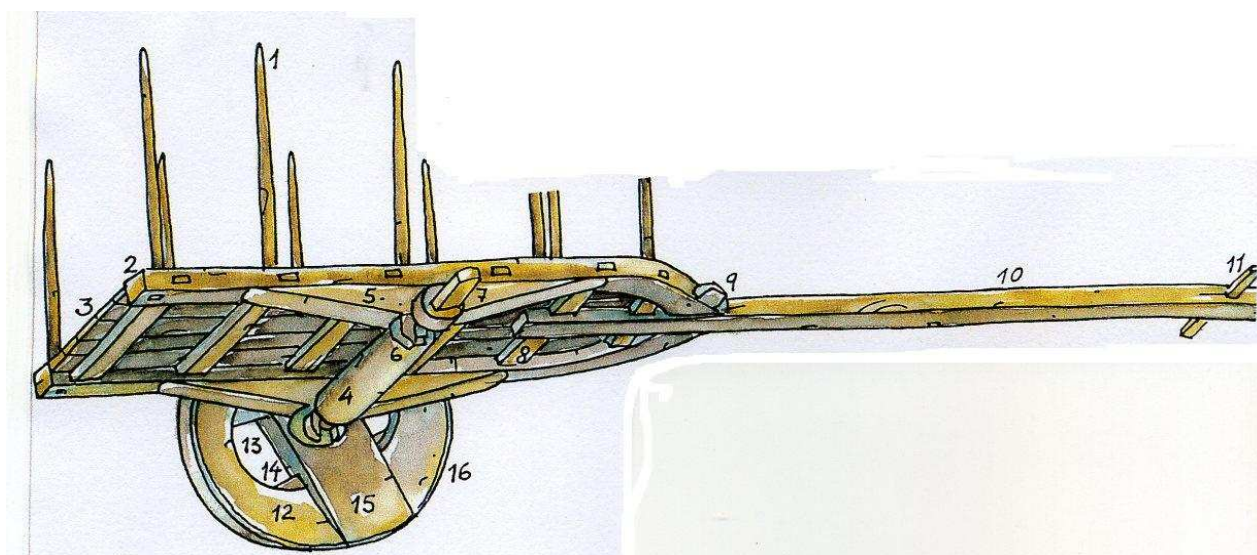
VOCABULARIO E APEIROS DE LABRANZA

VOCABULARIO	
Eixada, aixada, legón	Utilízase para cavar, romper, cubrir e outros labores. Son dos máis antigos e seguen empregándose.
Sacho, picaraña, raño	Utilízanse nos labores de “escarda”, de “sachar o millo”, manexo de esterco, etc.
Fouces	Usados para cortar xestas e toxos
Fouciños	Usados para cortar herba e cereais.
	A súa orixe remóntase aos tempos no que o home era recolector, entón serían uns paus curvados, con pedras incrustadas.
Gadaña, corno, ferros	Úsanse para segar a herba e cereais.
	A gadaña afíase coa pedra que se leva nun corno colgado da cintura.
	Para facer máis fino o “filo” crabúñase golpeándoa cun martelo sobre un iunque.
Angazos	Empréganse para xuntar e estender herbas, pallas...
Forcada, forquilla, gallas	Son instrumentos para remover e cargar palla, heno, etc
Cambela	É unha das primitivas formas do arado, o “aratrum simplex” dos romanos.
	Construída aproveitando a curvatura natural dun tronco de árbore á que se lle engadiu unha “rella” de ferro.

APEIROS DE LABRANZA

APEIROS DE LABRANZA			
Arado composto	É un arado do tipo chamado romano.		
	Emprégase para remover a terra..		
	Foi empregado polos celtas.		
	Presenta algunhas variedades segundo os usos ao que se destinan:	Con fouciño	para romper o monte
		Con táboas	para facer os “surcos” abertos
Con dous timóns		para un so animal	
Con dúas rabizas			
Arado de vertedera	Aventaxa ao arado romano en que rompe e voltea a terra.		
Rastro, grade, grada	Serven para aplanar despois de arado o terreo.		

Partes do carro

1.-Estadullos ou fungueiros

2.-Cheda

3.-Sollado ou chedeiro

4.-Eixe

5.-Chumaceira

6.-Apeladoiras

7.-Tufo

8.-Cadea

9.-Pecho

10.-Cabezallo

11.-Chavella

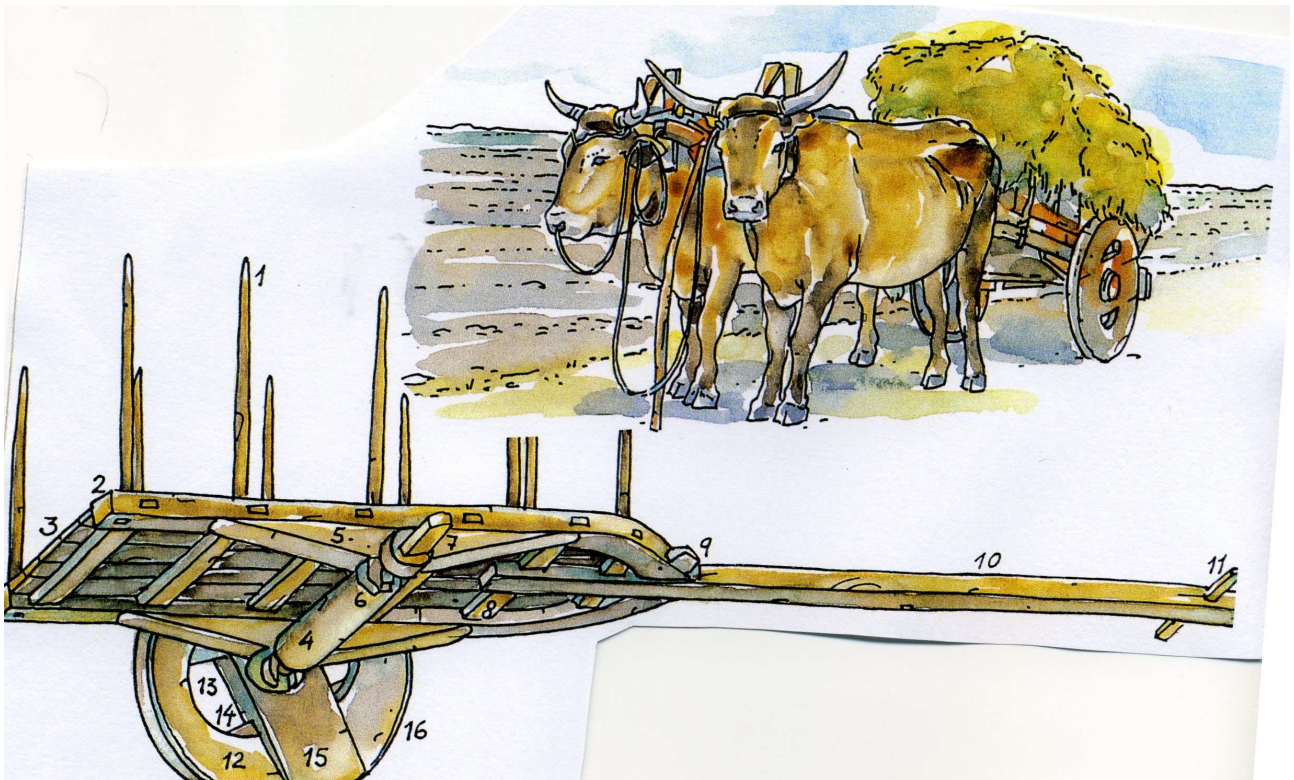
12.-Camba

13.-Ollal

14.-Rellas

15.-Mión

16.-Ferra ou Lamia

Quen é un carpinteiro?

Persoa que ten como oficio o traballo de madeira.É o traballador por excelencia da madeira.

Todo o que traballa e labra a madeira, pero ten múltiples aplicacións e para algunha requírense aptitudes, polo que distínguense especialidades, que van dende o que elabora unha ferramenta de traballo ou o que fai un moble ata os fabricantes de carros , sellas, caldeiros ou mesmo vaixelas de madeira, tan empregadas en Galicia ata o século XVIII

Oficio tradicional que está desaparecendo a causa da industrialización.

Foi un dos oficios máis importantes e estendidos, debido á riqueza forestal de Galicia.

Xunto co ferreiro, constitúen a base técnica que proporciona instrumentos de traballo, elementos para a construción, mobles, recipientes e outros obxectos.

Latín	Carpentariu “ fabricante de carros”
Portugués	carpinteiro
Castellano	carpintero
Galego	carpinteiro
Inglés	carpenter, woodworker

Cómpre distinguir

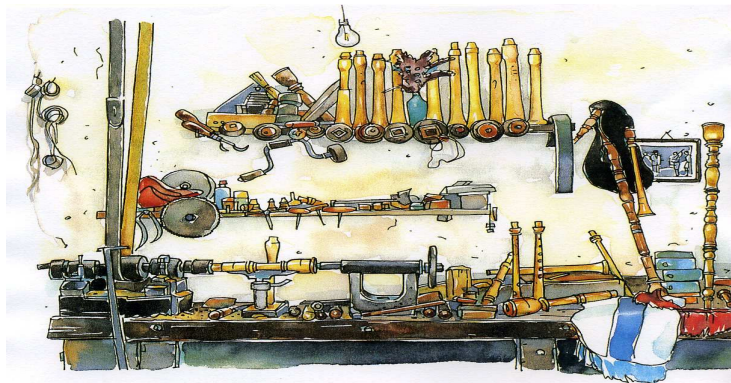
■ Artesáns de carpintería

Constructores de certo rango adicados a pezas delicadas, como **os instrumentos musicais**, que coidan o torneado e o acabado final.

Todos eles precisan unha ampla infraestrutura de almacenaxe como **as gabias, trenchas, cepillos e mazos**.

A súa madeira preferida é a de **castiñeiro, carballo** ou **nogueira** que cultivaban antigamente os frades dos mosteiros, nos soutos e nas carballeiras, para obter rendemento e boa materia prima.

Persoa dedicada a traballar e labrar a madeira.

- **Serranchíns :**

Eran ambulantes, algúns viñan de Portugal.

Preparaban a materia prima, a madeira, que cortaban en táboas. Usaban como ferramentas :

a **machada e o tronizador** para cortar a árbore, a **serra de aire, o serrón**, que hoxe case non se usan, pois existen aserradoiros con maquinaria eléctrica.

* **Fragueiros:** adicábanse fundamentalmente a **facen carros**, ensamblando as **distintas pezas** que o compoñen:

Cabezallo , chedas, eixe, rodas, travesas, chavellas

* **Rodeiros :** Son os que fan as rodas.

* **Xugueiros :** Son os que fan os xugos.

A madeira utilizada é a de carballo para chedas e rodaxes; piñeiro ,salgueiro ; bidueiro e ameneiro para o eixe.

* **Cubeiros e toneleiros:** Fabricaban e arranxaban cubas,barriocas e bocois sobre todo para o viño, nas zona de .

Vendima. Usan a madeira de carballo e castiñeiro.

* **Selleiro:** Especializado na fabricación de sellas ou ferradas para a auga.

* **Torneiros:** Eran os que se encargaban do labrado das pezas.

Realizan pezas de madeira torneadas. Producían obxectos de uso doméstico e foron ambulantes.

* **Cunqueiros:** Tamén torneaban a madeira

Os torneiros e cunqueiros empregaban , sobre todo , a madeira de buxo . Aínda que tamén a de carballo e castiñeiro. Fabrican pezas de precisión como : picadeiras para os roxóns e a zorza, pratos, culleres, garfos, morteiros.

➤ **Ebanista**

É máis especializado, fai un traballo máis fino : leitos, arcas , asentos ... A súa obra é máis delicada e minuciosa.

Usa sobre todo.

- ◆ trencha
- ◆ cepillos de moldura
- ◆ bocel
- ◆ tornos

Prefiere empregar madeira de **nogueira, carballo e castiñeiro.**

A súa obra pertence á **arte popular.**

É o autor da maioría dos **retablos das igrexas.**

➤ **Carpinteiro de armar**

É o que prepara , coloca e monta a estrutura dos pisos, a armadura dos teitos das casas e corredores.

Traballa a pé de obra.

Xeralmente non posúe taller e constrúe as armazóns dos pisos e corredores empregando ferramentas como a **machada e a aixola** para desbastar e facer os encaixes nas cabezas das traves, cangos, tesoiras...;

as trenchas e o mazo.

➤ **Carpinteiro de ribeira**

Monta o seu taller, moi simple, na costa ou no interior, preto do mar, para facilitar a botadura das embarcacións que constrúe e repara.

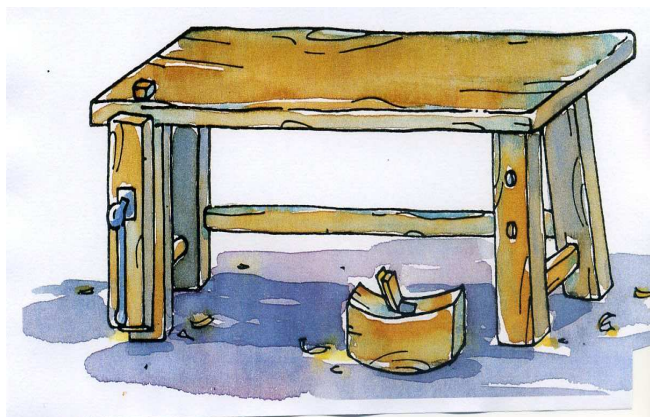
A dimensión do taller depende do tamaño das embarcacións que vaia facer nel.

Soen empregar madeira de: **carballo, piñeiro e castiñeiro.**

Carpinteiro de taller

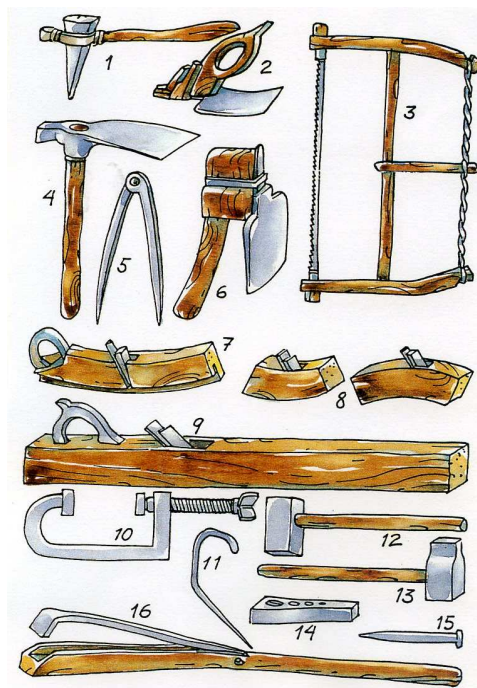
Aquel que realiza o seu traballo nun taller ou local próximo á casa e constrúe e fabrica mobles para a casa :
mesas, bancos ,leitos, escaleiras, escadas, escanos, ventás ,porta...

Traballa de xeito individual no seu taller, xeralmente preto da súa casa e compaxina o seu oficio co traballo no campo. Emprega a maioría das ferramentas comúns.

FERRAMENTAS COMÚNS	
O banco	Mesa sobre a que se labran as táboas, que se suxeitan co barrilete.
As uñas	De ferro ou de madeira, con dous cravos que soben e baixan, segundo o grosor da táboa, impiden que se desprace cara adiante.
Trouzón, serra, serra de man, serrón, serrón de volta ou serrón de cota	Instrumentos para cortar a táboa. Unha vez cortada a táboa, lábrase.
Machada	Con ela desbástase a táboa se lle sobra un pouco de ancho.
Garlopa	(Instrumento, ferramenta) para pulir a táboa.
Garlopín	Úsase para pulir cando a peza de madeira é pequena.
Guillame e xunteira	Úsanse para definir os bordos.
Acanalador, rebaixador, cepillo ou bocel	(Instrumentos, ferramentas) de tamaño variable que se utilizan para facer traballos especiais co canto da prancha.
Metro	Serve para tomar as medidas.
Escuadro e falsa regra	Miden o compás e os ángulos.
Trencha, gubia, bedano, berbequí, trade	Para facer buracos.
Aixola	Ferramenta para debastar pezas de madeira. É usada polos zoqueiros e cubeiros.
Lima de madeira	Ferramenta para debastar táboas pequenas
Raspilla e lixa	Empréganse para alisar a superficie

Outras ferramentas ou utensilios

Para armar as pezas xa preparadas
* Martelo
* Tenaces
* Alicates
* Desaparafusador
* Gramil

Estes carpinteiros fan a maioría do seu traballo no taller (mesas, bancos, camas, portas, ventás), pero tamén tiñan que montar parte del fóra: escaleiras, varandas, balcóns.

Tamén fan as obras de madeira nos edificios.

Usan a madeira de piñeiro e castiñeiro.

Vocabulario de materiais do carpinteiro

1.-Furador	9.-Garlopa
2.-Aixo	10.-Torniqueta
3.-Serra de volta	11.-Gancho
4.-Aixola	12.-Marra
5.-Compás	13.-Sufrideira
6.-Aixola	14.-Sufrideira de furar
7.-Gargaleira	15.-Punzón
8.-Cepillos de volta	16.-Gato